

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 9Co/691/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113220921
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 03. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ladislav Mejstřík
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5113220921.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Mejstříka a členov senátu JUDr. Gabriely Veselovej a JUDr. Jozefa Turzu, v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové mesto, Praha 1, IČO: 264 29 705, zastúpeného spoločnosťou Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421 proti odporkyni: G. T., bytom H. XXXX/XX, W., v konaní o zaplatenie 772,53 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Čadca, č. k. 16C/272/2013-86 zo dňa 20. mája 2015, takto

rozhodol:

P r i p ú š ť a čiastočné späťvzatie návrhu navrhovateľom v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne (z pôvodne uplatneného vo výške 0,25 % denne), rozsudok okresného súdu v časti, pokiaľ návrh zamietol, čo do zaplatenia zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne, z r u š u j e a v tejto časti konanie z a s t a v u j e .

Vo zvyšnej časti rozsudok okresného súdu potvrdzuje.

Odporkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd návrh zamietol, určil, že zmluvná podmienka v článku 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy je neprijateľná zmluvná podmienka v celom rozsahu a pre neprijateľnosť je neplatná. Odporkyni náhradu trov konania nepriznal.

V zmysle ust. § 17 zákona č. 191/1950 Sb. zákona zmenkového a šekového v nadväznosti na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 161/2007 zo dňa 6.5.2008 dospel k záveru, že v tomto prípade sú splnené zákonné podmienky na skúmanie skutkových a právnych okolností, na základe ktorých zmenka bola vystavená (kauzálny nexus), a to ex offio v záujme ochrany práv spotrebiteľa. Súd mal preukázané, že subjekt pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka - spotrebiteľa (porušil vedome kogentné zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa). V príčinnej súvislosti s tým neprimerane navýšil svoju pohľadávku veriteľa na úkor (na škodu) spotrebiteľa a vystavením a indosovaním zmenky sťažil, resp. znemožnil ochranu spotrebiteľa v príčinnej súvislosti so vzniknutou škodou. Takému nekalému konaniu súd nemohol poskytnúť právnu ochranu. Mal za to, že cieľom indosovania zmenky na navrhovateľa bolo inkasovať zmenkovú sumu bez toho, aby zmenkový dlžník mohol vzniesť námietky a bez toho, aby súd z úradnej moci namiesto spotrebiteľa aplikoval kogentné zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa. Preto, aj keď odporkyňa v tomto konaní neprodukovala námietky, súd musel z úradnej moci chrániť práva spotrebiteľa, dané kogentnými ustanoveniami zákona. Odporkyni podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p. vzniklo právo na náhradu trov konania, no trovy konania jej nevznikli, ani ich neuplatnila návrhom podľa § 151 ods. 1 O.s.p., a preto jej ich náhradu nepriznal.

Proti rozsudku podal odvolanie navrhovateľ, ktorý ho žiadal zmeniť tak, že jeho návrhu sa v celom rozsahu vyhovie. Odvolaním napádal rozsudok okresného súdu z dôvodu, že konanie, ktoré predchádzalo vydaniu rozsudku, má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, v konaní mu bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom a tiež z dôvodu, že napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Napadnuté rozhodnutie je rozhodnutím prekvapivým. Okresný súd vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi (úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi), ktoré dokazovanie účastníci sporu nenavrhovali. Navrhovateľ predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorou dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Odporca mohol na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté. Odporca v prejednávanej veci žiadne námietky nevzniesol, okresný súd nebol legitimovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 O. s. p. vznášal námietky voči zmenke za odporcu. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy a pokiaľ okresný súd sa nezaoberal jednotlivými ustanoveniami zák. č. 191/1950 Sb., odignoroval predmet sporu. Okresný súd ignoroval ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb., z ktorého vyplýva, že odporca nie je vo všeobecnosti oprávnený vznášať kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky. Odporca podľa označeného ustanovenia síce môže vzniesť určité námietky, ale dôkazné bremeno je na ňom. Navrhovateľ v súvislosti s právnym posudzovaním zmenky a nárokov z tohto cenného papiera poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.08.2002, sp. zn. 25Cdo/1839/2000, podľa ktorého zmenkový záväzok je celkom samostatný a oddelený od záväzku, ktorý bol pôvodom jeho vzniku. Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku, nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa zákona o spotrebiteľských úveroch. Nesúhlasil ani s názorom súdu, že dohoda o vyplňovacom práve blanko zmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku. Navrhovateľ v závere odvolania citoval pasáže z niektorých rozhodnutí odvolacích súdov (Krajský súd v Prešove, v Banskej Bystrici).

K podanému odvolaniu nebolo vyjadrenie doručené.

V priebehu konania navrhovateľ podaním, ktoré bolo krajskému súdu predložené dňa 22.12.2015, čiastočne vzal návrh späť, a to v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne (z pôvodne uplatneného vo výške 0,25 %), čím si navrhovateľ uplatňuje v tomto konaní len zmenkový úrok vo výške 0,06 % denne.

Odporkyňa na výzvu súdu neoznámila svoj nesúhlas so späťvzatím.

V zmysle ust. § 208 O. s. p., ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súď späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

Z dôvodu, že odporkyňa neoznámila svoj nesúhlas so späťvzatím návrhu, odvolací súd v zmysle citovaného ustanovenia pripustil čiastočné späťvzatie návrhu v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne, zrušil rozsudok okresného súdu v časti, pokiaľ zamietol nárok na priznanie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne a v tejto časti konanie zastavil.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. tento rozsudok vo zvyšnej časti podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci, v tomto smere sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, ktoré v takomto prípade nie je potrebné opakovať (§ 219 ods. 2 O.s.p.), keďže ani zo strany účastníkov neboli v priebehu odvolacieho konania tvrdené také skutočnosti, s ktorými by sa nevyporiadal prvostupňový súd v dôvodoch napadnutého rozhodnutia.

Odvolací súd poukazuje predovšetkým na spoločné stanovisko Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. októbra 2012 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 8/2015 pod č. 93. Z bodu II. tohto stanoviska vyplýva, že ak je vystaviteľom blankozmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve. Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení

k uvedenému spoločnému stanovisku poukázal, že vo vzťahu k aplikácii Nariadenia [Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu] možno konštatovať, že toto nekladie žiadne preukážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať všetky procesnoprávne princípy použiteľné v slovenskom právnom poriadku, predovšetkým aplikáciu znalostí určitých okolností súdu z jeho činnosti (notoriety) a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov. Z nariadenia nevyplýva povinnosť súdu automaticky návrhu vyhovieť. Aj v prípade absencie aktivity žalovaného v konaní, pokiaľ súd vzhľadom na návrhu také skutočnosti, ktoré ho povedú k záveru o neprípustnosti návrhu, návrh zamietne. Z procesného hľadiska teda k návrhu môže súd pristupovať s rovnakou mierou ingerencie ako k akémukoľvek inému návrhu uplatnenému v konaní pred súdom, riadiac sa len osobitnými pravidlami týkajúcimi sa určitej časovej náročnosti v zmysle uložených lehôt podľa Nariadenia. Súd môže konať aj formou nariadeného pojednávania, nemusí to byť vždy len na základe návrhu účastníka, ale aj keď to sám považuje za potrebné. Keďže žalobca v posudzovaných prípadoch nežiadal vydanie zmenkového platobného rozkazu, tak nariadenie je len procesný prostriedok, ktorý konanie urýchľuje, ale nebráni postupovať s rešpektovaním vyššej súdnej ochrany spotrebiteľa vykonaním potrebného dokazovania. Pokiaľ však súd spoľahlivo zistí, že na strane žalovaného ide o spotrebiteľa, poskytne mu ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa. V tejto súvislosti poukázal Najvyšší súd Slovenskej republiky na rakúsku právnu prax, ako aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl ÚS 16/12 zo dňa 16.10.2012. Najvyšší súd SR konštatoval, že nemá dôvod odkloniť sa od takýchto všeobecne akceptovaných výkladových pravidiel členských štátov EÚ. Tu je potrebné tiež akcentovať už v citovanom českom náleze vyslovené pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší než dovolenie dané právom, a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje a iná za predpokladu, že je zneužívané, ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva, ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím, súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami.

Navrhovateľ uplatnil v danom prípade nárok na základe zmenky, na ktorú sa vzťahuje špeciálny zákon, Zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 Zb..

Zmenka je cenným papierom vydaným v zákonom stanovenej forme, ktorým sa konkrétna osoba (zmenkový dlžník) zaväzuje majiteľovi zmenky zaplatiť v mieste a čase vyplývajúcom zo zmenky čiastku zmenkou určenú s tým, že ide o záväzky priame, bezpodmienečné, nesporné a abstraktné. Abstraktnosť záväzku pritom znamená, že zákon neviaže vznik zmenkových nárokov na žiadne iné okolnosti než na splnenie formalít, ktoré predpisuje, pričom nie je možné skúmať ani hospodárske dôvody jej vzniku. Nespornosť záväzku zo zmenky sa prejavuje tým, že majiteľ zmenky nemusí pri predkladaní zmenky na zaplatenie, ani neskôr pri jej vymáhaní preukazovať nič iné, než to, že je vlastníkom zmenky. Nemá dôkaznú povinnosť preukazovať, že mu povinný zo zmenky skutočne dlží zmenkovú sumu. Zo zmenky vzniká celkom samostatný záväzkový vzťah, ktorý existuje nezávisle na hospodárskom dôvode jej vzniku. Výnimku zo zásady takto zvýšenej nespornosti abstraktnosti zmenkového záväzku tvorí preukázaná námietka dlžníka, že posledný majiteľ zmenky pri jej nadobúdaní konal vedome na škodu dlžníka.

Uvedené zásady vyplývajú zo Zmenkového a šekového zákona č. 191/1950 Zb. ako zákona špeciálneho. Súd však nemôže akceptovať výkon práva účastníka na základe Zmenkového a šekového zákona, pokiaľ tento účastník výkon práva zneužíva na škodu iného účastníka (spotrebiteľa). Takémuto výkonu práva súdy nemôžu poskytnúť právnu ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami.

Povahu špeciálnej úpravy má však aj úprava ochrany spotrebiteľa vyplývajúca jednak z ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj z osobitných špeciálnych zákonov (napr. zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa). Súdy sú povinné z úradnej povinnosti poskytnúť spotrebiteľovi v súdnom konaní právnu ochranu tak, ako vyplýva z vnútroštátneho práva a z ustanovení smernice 93/13/EHS. Táto právna ochrana musí byť spotrebiteľovi poskytnutá aj pri vymáhaní nárokov zo zmenky, ako to vyplýva aj z citovaného spoločného stanoviska Najvyššieho súdu SR. Ochrana spotrebiteľa akcentuje aj právna úprava Zákona zmenkového a šekového, keď v znení účinnom do 31.12.2010 umožňovala v striktno stanovenom rozsahu používať zmenky aj v spotrebiteľských vzťahoch a od 01.01.2011 sa zmenka v spotrebiteľských vzťahoch používať nemôže, pričom na prejednávanej veci je potrebné aplikovať hmotnoprávnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola v konaní uplatnená zmenka vystavená.

Navrhovateľ si uplatnil žalovaný nárok v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007. Ide však len o procesný prostriedok pre uplatnenie nároku. Z nariadenia nevyplýva povinnosť súdu automaticky návrhu vyhovieť.

Dohoda o vyplnení zmenky uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami (prijatť alebo neprijatť takéto zmluvné dojednanie) a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Odporkyňa sa v porovnaní s právnym predchodcom navrhovateľa nachádzala v znevýhodnenom postavení, pokiaľ išlo o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ju viedla k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred právnym predchodcom navrhovateľa bez toho, aby mohla vplývať na ich obsah a aby si uvedomila ich následky. Spotrebiteľ si neuvedomil, že vyplnením zmenky došlo k značnému zhoršeniu jeho postavenia, pretože veriteľ (právnym predchodcom navrhovateľa) vyplnením zmenky nepochybne zamýšľal obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa, pretože na základe takto vyplnenej zmenky požadoval zmenkový úrok 0,25 % denne, ktorý je vzhľadom na svoju výšku považovaný za v rozpore s dobrými mravmi a v spotrebiteľských vzťahoch neprípustný.

Veriteľ ako dodávateľ finančnej služby (oproti neznámemu spotrebiteľovi) s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Navrhovateľ ako nadobúdateľ zmenky zabezpečujúcej záväzok spotrebiteľa musel počítať s tým, že nárokom majúcim svoj základ v nekalej podmienke a jej použití súd nemôže poskytnúť právnu ochranu. V súvislosti s ďalšími námietkami odvolateľa odvolací súd uvádza, že ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offo súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa Nariadenia č. 861/2007, v ktorých je spotrebiteľ odporcom.

Ak má byť dôvodom nevykonanie ex offo súdnej kontroly podľa odvolateľa princíp vyššej právnej sily a prednostná záväznosť nariadenia, tak odvolací súd pripomína, že práve z dôvodu princípu vyššej právnej sily má prednosť princíp verejného poriadku. Súdny dvor stanovil jasnú požiadavku na ochranu pred nečestnými klauzulami pri štandardných produktoch obdobne ako vyžadujú vnútroštátne pravidla verejného poriadku, teda vždy za každých okolností (porov. C-76/10 POHOTOVOSTĚ/E., bod 50,51).

Preto ani proces podľa nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offo súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Inak by išlo celkom iste o konštrukciu s cieľom obísť princípy unijného práva a o obohacovanie sa na úkor iného s popieraním vlastných princípov únie. Zmenka je osobitne náročná na formalitu a aj v zmenkových právnych veciach je dôležité zaoberať sa ex offo neprijateľnosťou zmluvných podmienok podľa zmluvy, ktorú zmenka zabezpečuje. V ústavnej rovine bolo prízvukované, že prepätý formalizmus sa rovná sofistikovanému odňatiu spravodlivosti (porovnaj nález Ústavného soudu ČR sp.zn. II.ÚS 222/07).

Vzťah nariadenia a procesného kódexu je založený síce na prednosti nariadenia no zároveň aj na subsidiarite Občianskeho súdneho poriadku. (čl.19 nariadenia). Subsidiárne Občiansky súdny poriadok podporuje ex offo súdnu kontrolu neprijateľnosti zmluvných podmienok navyše s prvkami sledujúcimi ochranu erga omnes s cieľom naplniť čl. 7 smernice a zabrániť ďalšiemu používaniu nečestnej klauzuly (§ 153 ods.4 O.s.p. v nadväznosti na § 53a OZ). Smernica o súdnych príkazoch nevyklučuje ani iné prvky hromadnej ochrany popri hromadnej žalobe. Na dosiahnutie dôležitého cieľa podľa čl. 7 smernice je preto významné aj konanie v individuálnej veci spotrebiteľa a niet jediného dôvodu vylučovať z dosiahnutia tohto cieľa konanie podľa nariadenia 861/2007 (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co 125/2015 zo dňa 26.5.2015).

Pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania súd vychádzal z ust. § 142 ods. 1 O.s.p. s použitím ust. § 224 ods. 1 O.s.p. a nepriznal odporkyňu, ako úspešnej účastníčke, náhradu trov konania, nakoľko si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnila.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.